

Represija nad braniteljicama za ljudska prava

Napadi na Žene u crnom:

Novembar 2014. – oktobar 2015.

Dosije br. 4

Žene u crnom su aktivistička grupa i mreža feminističko-antimilitarističke orijentacije, koju čine žene različite generacijske i etničke pripadnosti, obrazovnog nivoa, socijalnog statusa, životnih stilova i seksualnih izbora. Žene u crnom su osnovane 9. oktobra 1991. u Beogradu.

Od početka rada Žena u crnom (1991.) suočavaju se sa raznim vidovima represije, kako do strane državnih tako i ne-državnih aktera.

Od samog početka rada do sada, veoma često smo bile i sada smo mete napada zbog naših zalaganja za ljudska prava drugih i različitih (u etničkom, političkom, seksualnom pogledu). Međutim, kao ženska mirovna grupa najviše problema smo imale zbog našeg insistiranja na svim nivoima odgovornosti za rat i ratne zločine počinjene u naše ime.

Talas nasilja prema aktivistkinjama/aktivistima je značajno intenziviran u 2014. godini.

Da podsetimo: portparol protivterorističke jedinice MUP-a Radomir Počuča pozvao je (25. 3.2014.) na svom fejsbuk profilu huligane da se obračunaju sa Ženama u crnom, nakon što smo obeležile 15 godina od ratnih zločina srpskih snaga nad kosovskim Albancima.

Ultradesničarski pokret „Srbski sabor Zavetnici” održao je protest u znak podrške Radomiru Počuči, a protiv Žena u crnom, u blizini prostorija „Žena u crnom”.

Policija je zloupotrebila slobodu okupljanja, time što je dala dozvolu za protest čiji je motiv odbrana pozivanja na nasilje. To je izazvalo strah i nesigurnosti, kako za aktivistkinje ŽuC-a, tako i za stanare zgrade u kojoj se nalaze prostorije ŽuC-a, a sa kojima inače imamo veoma korektne odnose od kada smo u tom istom prostoru (1997.). Prekomerna policijska ovlašćenja (maltretiranja stanara od strane policije tokom održavanja protesta) izazvala su ogorčenost jednog dela stanara i podstakla njihovu peticiju za iseljenje ŽuC-a, koja je još uvek u toku. To dodatno pojačava društvenu isključenost, straha, nebezbednost i naravno, nastavak medijske hajke (pre svega preko društvenih mreža) protiv aktivistkinja ŽuC-a.

Na svom fejsbuk profilu Boris Knežević (pravo ime Boris Hasanović) napisao je 29. marta, a o čemu smo obavestene od strane policije 13. maja 2014.: „Pozivam svu braću da gde god vide one kurve u crnom da ih odmah linčuju i spale!!! Pravda za Počuču”, itd. a pojavilo se stotine pretnji i uvredljivih komentara, kao direktna posledica javnog linča na koji je pozvao R. Počuča.

Povodom 19 godišnjice genocida u Srebrenici, Žene u crnom i učesnici/e inicijative “Mirovni aktivizam - aktivistički biciklizam- Srebrenica 2014” organizovali su 08.07.2014. na glavnom gradskom trgu u Valjevu, u crnini i ćutanju, mirovnu akciju “Nikada nećemo zaboraviti genocid u Srebrenici”. Od samog početka akcije grupa muškaraca koji su nosili majice sa natpisom „Četnici Valjeva” kao i majice sa slikama Ratka Mladića (optuženog za genocid u Srebrenici a protiv kojeg se trenutno vodi sudski postupak na Haškom tribunalu) upućivala je nacionalističko-militarističke-mizogine uvrede i pretnje, „divljačkim vikanjem, psovanjem, pljuvanjem, bacajući jaja na aktivistkinje i aktiviste. Istovremeno se atmosfera mržnje usijavala, i oni su postajali sve brutalniji, dok na kraju nije stvorena nesumnjiva atmosfera linča. Kako se povećavao broj pripadnika profašističke grupe, povećavao se i broj policajaca koji su obezbeđivali skup”. Međutim, policija nije uspela da spreči probijanje kordona od strane profašističke grupe i prilikom napada u atmosferi lična i poziva na uništenje, povređene/i su: Staša Zajović, Ljiljana Radovanović, Miloš Urošević i Dejan Gašić.¹

1 Saopštenje Žena u crnom, 9. jul 2014.

Policija je na kraju uspela da evakuise aktiviste/kinje, a iz bezbednosnih razloga sve učesnice/i akcije pod policijskom pratnjom vratili u Beograd. Premda je ranije bilo planirano da biciklisti/kinje prenoće u Valjevu, a potom nastave biciklističku mirovnu turu ka Srebrenici, akcija je nastavljena narednog dana, nešto izmenjene trase. "Mirovni aktivizam - aktivistički biciklizam- Srebrenica 2014" akcija je organizovana po drugi put ove godine: iz Beograda je krenulo devet biciklista i biciklistkinja. Učesnice i učesnici ovog biciklističkog pohoda želeli su da podsete stanovnike/ce zapadne Srbije i Podrinja na ulogu Srbije u ratu u Bosni i Hercegovini. Tokom rata u Bosni i Hercegovini pomenuto područje je služilo često kao logistička podrška za pohode raznih vojnih i paravojnih formacija koje su ratovala na teritoriji Bosne i Hercegovine"² Valja napomenuti da su Žene u crnom i pored napada i pretnji realizovale sve planirane aktivnosti u okviru obeležavanja 19 godišnjice genocida u Srebrenici.

Dana 22.07.2014, oko 14h na autobuskoj stanici, u blizini glavne pošte (kod cvečare "Jelena") u Zemunu, crnomanjasti, visoki, korpulentni muškarac, između 30 do 40 godina, tokom par minuta, upućivao je Staši Zajović neprekidno uvrede i pretnje: "Znam ja tebe, ti si Staša Zajović iz Žena u crnom. I da znaš, nema ti mesta u Srbiji". Na njeno pitanje: "Ko ste vi?" nije odgovorio i nastavio je: "Plašiš li se za svoju sigurnost? Za sigurnost tvoje familije? Morala bi se plašiti, jer ti mrziš Srbe i radiš za Muslimane... I da znaš, neću ti reći ime. Mi smo nevidljivi, mi dolazimo iz mraka i radimo po mraku, nas ima svuda... Nećete braniti američki komandosi..."³

U prethodnim izveštajima o ovim slučajevima (Dosije br.1, 2, 3) prezentovane su činjenice o napadima, reakcije državnih organa, reakcije lokalnih i međunarodnih organizacija za ljudska prava, politički kontekst u kojem se dešava nasilje, itd.).

U ovom Dosijeu/izveštaju dajemo pregled relevantnih činjenica kako o ovim slučajevima, tako i o drugim napadima na aktivistkinje i aktiviste ŽuC-a, o našoj bezbednosnoj situaciji, reakciji državnih organa, itd.

I Hronologija/pregled događaja

Napad na aktivistkinje/aktiviste tokom akcije "Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru" 18.11.2014.

Dana 18.11.2014. tokom održavanja akcije "Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru", više osoba, pripadnika organizacije "Zavetnici" je pokušalo da spreči održavanje akcije u čemu su onemogućeni od strane policije. Istom prilikom su razvili transparent "Вуковар никада неће бити Вуковар", te su upućivali uvrede i pretnje aktivistkinjama/aktivistima „Žena u crnom“.

Napad na Stašu Zajović na suđenju za rehabilitaciju Draže Mihajlovića 28.04.2015.

Na suđenju za rehabilitaciju Draže Mihailovića, a pre početka glavnog pretresa, 28. aprila 2015. godine, predsednik Srpske radikalne stranke i optuženik pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju, Vojislav Šešelj, je uputio pogrdne reči koordinatorki Žena u crnom Staši Zajović:

„Rugobo jedna. Ružniju ženu nisam video. Ti si veštica. Da li si oduvek bila ružna ili ti se nešto desilo? Trebalo je još u kolevci da te udave kad su videli kako si ružna. Imaš li švalerku?“

Na ove uvrede, sudska straža nije reagovala, odnosno nije udaljila Vojislava Šešelja iz sudnice.

Seksističke uvrede na račun Žena u crnom predstavljaju nastavak političkog delovanja Vojislava Šešelja, kao čoveka koji već kontinuirano dvadeset godina nekažnjeno širi fašističku ideologiju.⁴

2 "Mirovni aktivizam – aktivistički biciklizam - Srebrenica 2014"

3 Iz informacije Staše Zajović, 22. jul 2014.

4 Beleška o napadu Ljiljana Radovanović i Miloš Urošević 28.04.2015.

Napad na Stašu Zajović i Ljiljanu Radovanović 23.06.2015.

Dana 23. juna 2015. godine, u 12.30h aktivistkinje Žena u crnom Staša Zajović i Ljiljana Radovanović su ušle u cvečaru, koja se nalazi pored Novog groblja u Beogradu.

Iznenada je u cvečaru uleteo krupan muškarac. Prišao je Staši Zajović na manje od pola metara, uneo joj se u lice i počeo da je vređa:

„Ko si ti izdajice srpskog naroda da napadaš mog heroja Ratka Mladića. Kurvo jedna. Ko te plaća? Koliko ti Amerikanci daju para za to što radiš? Narod nema šta da jede, a ti organizuješ gej paradu. Video sam te, lično si nosila gej zastavu. Ti si zlo i sramota za srpski narod.“

Podigao je ruke prema njoj i kada je Staša Zajović malo ustuknula, on je rekao:

„Neću da te udarim, ali gde ti je sada kordon policije da te brani? Znaš da braniš samo ustaške, balijske i šiptarske žrtve, a ne priznaješ srpske žrtve. Šta si uradila uopšte za srpske žrtve?“

Pokušale su da izađu iz cvečare, ali je on stao na vrata i svojim telom sprečio izlazak. Prodavač cveća je bio nemi posmatrač, takođe i žena koja je bila u cvečari.

Nakon deset minuta su uspele da izađu iz cvečare, a on ih je sve vreme pratio i komentarisao:

„Aha, evo je ide u toalet. Idem za njom.“

Nastavile su da hodaju i pridružile se ostalim ljudima koji su došli na polaganje urne. Na klupi su sedele: Sonja Biserko, Latinka Perović i Mensura Mikijelj.

I dalje ih je pratio, uzvikujući da je on srpski nacionalista i da će im pokazati, kada ih policija ne bude štitila. Prišao je klupi i sav ushićen, prepoznavši Sonju Biserko, rekao:

„Vidi, vidi, vidi. Ovde je i ustaška kurva.“

Tog momenta je Mensura Mikijelj opazila policijski auto i pozvala ih. Policija ga je legitimisala, ali im je prišao stariji čovek, koji je tvrdio da je njegov otac, da ga ne diraju jer je on „poremećen i na lečenju je“. Nije čak imao ni ličnu kartu koju mu je policija tražila na uvid.

Policija ga je ubrzo pustila. Zatim su policajci prišla aktivistkinjama, zapisala njihova imena, pitali su šta se desilo. Na pitanja aktivistkinja upućena njima zašto ga nisu priveli i legitimisali, odgovorili su da je takvih slučajeva mnogo i da se dešava da ih oni privedu u kliniku Laza Lazarević ili policijsku stanicu a oni budu pušteni pre nego što policija napusti zgradu.⁵

Napadi na aktivistkinje/aktiviste povodom obeležavanja 20 godina od genocida u Srebrenici

Tokom juna i jula meseca, aktivistkinje/aktivisti su skoro svakodnevno bili meta uvreda i pretnji, a naročito su bili izloženi tokom trajanja akcija kojim je obeležavana godišnjica genocida u Srebrenici (akcije u Beogradu 07.07 i 10.07, 08.07. u Šapcu, 09.07. u Loznici). U isto vreme veliki broj pretnji i uvreda je poslat na Facebook profil Žena u crnom, uvrede su bile uglavnom na mizogenoj i šovinističkoj osnovi (“kurve u crnom”, “ubi baliju”, “kurave, majku vam mrtvu jebem”, “mamu vam jebem ustašku”...)⁶

Napad na prostorije Žena u crnom 24.09.2015.

Dana 24.09.2015. nepoznate osobe su sa ulaznih vrata kancelarije Žena u crnom, skinule i uništile sve oznake organizacije, kao i druge oznake koje su bile na vratima.⁷

5 Beleška o napadu Staša Zajović i Ljiljana Radovanović 23.06.2015.

6 www.facebook.com/womeninblackserbia

7 Beleška o napadu Miloš Urošević 24.09.2015.

II Pravne mere zaštite koje su preduzele Žene u crnom i Komitet pravnik za ljudska prava/Jukom

Pokrenute su sledeće radnje radi utvrđivanja odgovornosti državnih organa za nasilje nad ŽuC-om, a u pravcu pravne zaštite:

- 03.11.2014. – *Zahtev Višem sudu u Beogradu* da nas obaveste o merama koje su preduzete da se obezbedi prisustvo okr. Radomira Počuče na glavnom pretresu 22.10.2014.⁸
- 26.11.2014. – Izvršen uvid u spise predmeta „Počuča“, postupajuća sudijka Sretenović da se sledeće ročište neće zakazivati dok okr. Radomir Počuča ne bude lišen slobode.⁹
- 02.12.2014. – *Zahtev za pristup informacijama od javnog značaja MUP RS* koji se odnosi na informacije o dešavanjima u vezi sa akcijom „Žena u crnom“ - „Nikad nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru“, 18.11.2014. u Beogradu.¹⁰
- 10.12.2014. – *Žalba Povereniku za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti protiv MUP RS, PU Valjevo* zbog izbegavanja dostavljanja traženih informacija u vezi događaja od 08.07.2014., tokom održavanja mirovnog skupa, povodom obeležavanja godišnjice zločina u Srebrenici.¹¹
- 15.12.2014. – *Zahtev Osnovnom javnom tužilaštvu u Valjevu* da nas obaveste o radnjama koje su preduzete u vezi događaja od 08.07.2014., tokom održavanja mirovnog skupa, povodom obeležavanja godišnjice zločina u Srebrenici.¹²
- 15.05.2015. – *Zahtev Osnovnom javnom tužilaštvu u Valjevu* da nas obaveste o radnjama koje su preduzete u vezi događaja od 08.07.2014., tokom održavanja mirovnog skupa, povodom obeležavanja godišnjice zločina u Srebrenici.¹³
- 02.06.2015. – *Zahtev Osnovnom javnom tužilaštvu u Valjevu* da nas obaveste o radnjama koje su preduzete u vezi događaja od 08.07.2014., tokom održavanja mirovnog skupa, povodom obeležavanja godišnjice zločina u Srebrenici.¹⁴
- 06.10.2015. – *Zahtev Višem javnom tužilaštvu u Valjevu* da nas obaveste o radnjama koje su preduzete u vezi događaja od 08.07.2014., tokom održavanja mirovnog skupa, povodom obeležavanja godišnjice zločina u Srebrenici.¹⁵
- 14.10.2015. – *Zahtev Osnovnom javnom tužilaštvu u Valjevu* da nas obaveste o radnjama koje su preduzete u postupku protiv osumnjičenog Luke Gajića.¹⁶
- 17.10.2015. – *Zahtev Višem javnom tužilaštvu u Beogradu* da nas obaveste o radnjama koje su preduzete u postupku protiv osumnjičenog Borisa Hasanovića.¹⁷
- 19.10.2015. – *Zahtev Prekršajnom sudu u Beogradu* da nas obaveste o radnjama koje su preduzete u vezi krivične prijave MUP RS br. 1-101-01338/14 od 21.11.2014.¹⁸

Pravni tim Yucom-a, kao i drugi pravni eksperti/kinje i aktivistkinje Žena u crnom su u stalnoj komunikaciji u vezi sa pravnim lekovima i postupcima koje treba preduzeti u narednom periodu u vezi sa odgovornošću države, komunikaciji sa međunarodnim organizacijama i institucijama, kao i daljem razvijanju strategije otpora, uzajamne podrške...

8 Dopis Višem sudu u Beogradu od 03.11.2014.

9 Beleška o poseti Višem sudu u Beogradu – Violeta Đukanović 26.11.2014.

10 Zahtev za pristup informacijama od javnog značaja 02.12.2014.

11 Žalba Povereniku za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka od 10.12.2014.

12 Zahtev Osnovnom javnom tužilaštvu u Valjevu od 15.12.2014.

13 Zahtev Osnovnom javnom tužilaštvu u Valjevu od 15.05.2015.

14 Zahtev Osnovnom javnom tužilaštvu u Valjevu od 02.06.2015.

15 Zahtev Višem javnom tužilaštvu u Valjevu od 06.10.2015.

16 Zahtev Osnovnom javnom tužilaštvu u Valjevu od 14.10.2015.

17 Zahtev Višem javnom tužilaštvu u Beogradu od 17.10.2015.

18 Zahtev Prekršajnom sudu u Beogradu od 19.10.2015.

III Mere koje je preduzela država povodom napada

U ovom odeljku ćemo isključivo navesti radnje koje je preduzela država, a informacije o tome smo dobijale isključivo na naš zahtev.

- 21.11.2014. – MUP Srbije, PS Stari Grad: Zahtev za pokretanje prekršajnog postupka (Zakon o javnom redu i miru, čl. 12 stav 1 - drsko i bezobzirno ponašanje) protiv dva lica, pripadnika grupe „Zavetnici“, zbog pokušaja sprečavanja akcije „Žena u crnom“ - „Nikad nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru“, 18.11.2014. u Beogradu.¹⁹
- 26.11.2014. - Viši sud u Beogradu: Rešenjem Kv.br.378/14 od 26.11.2014. okr. Radomiru Počući određen je pritvor. Postupajuća sudijka Sretenović rekla da se sledeće ročište neće zakazivati dok okr. Radomir Počuća ne bude lišen slobode.²⁰
- 05.01.2015. – MUP RS, PU Stari Grad dostavila tražene informacije koje se odnose na dešavanja u vezi sa akcijom „Žena u crnom“ - „Nikad nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru“, 18.11.2014. u Beogradu.
- 26.03.2015. - Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti: Rešenjem br.07-00-04822/2014-03 od 26.03.2015. naloženo MUP RS, PU Valjevo da dostavi tražene informacije u vezi događaja od 08.07.2014., tokom održavanja mirovnog skupa, povodom obeležavanja godišnjice zločina u Srebrenici.²¹
- 09.04.2015. – MUP RS, PU Valjevo postupila po Rešenju Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti br.07-00-04822/2014-03 od 26.03.2015. i dostavila tražene informacije u vezi događaja od 08.07.2014., tokom održavanja mirovnog skupa, povodom obeležavanja godišnjice zločina u Srebrenici.²²
- 30.07.2015. – MUP RS, PU Beograd, Odeljenje za javni red i mir: uzeta izjava od Staše Zajović o okolnostima napada od strane Vojislava Šešelja na suđenju za rehabilitaciju Draže Mihajovića u Beogradu 28.04.2015.²³

IV Politički kontekst

U periodu izveštavanja nastavljeno je jačanje autoritarnih i totalitarnih pojava na koji je ukazivano u prethodnim izveštajima. Vladajući režim na čelu sa premijerom Aleksandrom Vučićem je utvrdio svoje pozicije u svim sferama društva. Naročito pogubne su posledice u oblasti slobode medija i ljudskih prava.

Prostor za kritiku režima je sveden na sferu internet medija, uz nekoliko manjih izuzetaka.

Paradigmatična su dešavanja oko projekta „Beograd na vodi“, gde je celokupan državni aparat stavljen na raspolaganje i podređen privatnom investitoru i interesu.²⁴

Ulični protesti protiv navedenog projekta su onemogućeni na načina da je građanima bila ograničena sloboda kretanja, a zabeleženi su i slučajevi diskriminacije na političkoj osnovi, jer su lica koja su mogla dokazati svoje članstvo u SNS mogla slobodno da se kreću.²⁵

Primetan je porast nacionalizma i revizionizma koji su indukovani od strane predstavnika vlasti.

U aprilu 2015. je okončan postupak rehabilitacije Draže Mihajlovića, čime se pravno verifikuje politika istorijskog revizionizma. U samom postupku su na strani predlagača, učestvovali visoki predstavnici vlasti, kao što je savetnik predsednika Oliver Antić.

19 Zahtev za pokretanje prekršajnog postupka od 21.11.2014.

20 Beleška o poseti Višem sudu u Beogradu – Violeta Đukanović 26.11.2014.

21 Rešenje Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka od 26.03.2015.

22 Dopis MUP RS, PU Valjevo od 09.04.2015.

23 Službena beleška o obaveštenju primljenom od građana od 30.07.2015.

24 <https://nedavimobeograd.files.wordpress.com/2015/09/analizaugovorazaprojekatbeogradnavodi.pdf>

25 <https://www.youtube.com/watch?v=PwRTA1IZyFo>

U medije je vraćen nacionalistički i šovinistički diskurs, a mediji koji su pod najvećim uticajem vlasti prednjače u širenju govora mržnje (Informer, Kurir, Pink).²⁶

Povodom 20. godišnjice od genocida u Srebrenici, početkom juna meseca u Savetu bezbednosti UN, predloženo je usvajanje rezolucije.²⁷ Kampanja predstavnika vlasti protiv usvajanja navedene rezolucije, kao i kampanja povodom 20. godišnjice od Operacije Oluja donele su porast tenzija u društvu.

Klima cenzure i autocenzure, represija nad medijima, slobodom izražavanja u Srbiji pojačana je sa približavanjem obeležavanja 20 godišnjice genocida u Srebrenici. To je znatno otežalo neke od naših aktivnosti. Na primer, u organizovanju javnih tribina u vezi sa genocidom u Srebrenici, Žene u crnom bile suočene sa brojnim problemima – sprečavanjem i onemogućavanjem održavanja tribina u javnim ustanovama – kulturnim institucijama: Dom kulture (Američki kutak) u Novom Sadu, Kulturni centar u Zrenjaninu, Studentski kulturni centar u Kragujevcu, Američki kutak u Kragujevcu, Dom Omladine (Američki kutak) u Beogradu. Sve navedene ustanove su u nadležnosti lokalnih vlasti na čijem čelu je SNS.²⁸

Uprkos činjenici da je tema genocida u Srebrenici zabranjena, onemogućena, proskribovana, o čemu smo izvestile javnost u saopštenju 12. juna 2015. godine, Žene u crnom su, zahvaljujući građanskoj odgovornosti i solidarnoj prijateljskoj podršci kulturnih centara i drugih institucija (Nezavisno društvo novinara Vojvodine u Novom Sadu, Zeleno zvono u Zrenjaninu, Dom omladine u Kragujevcu) uspele da organizuju sve zakazane javne tribine, s tim da su iz organizacionih razloga datumi nekih tribina bili promenjeni.²⁹

Takođe u vezi sa aktivnostima ŽuC-a na obeležavanju 20 godina genocida u Srebrenici, primetno je učešće ogromnih policijskih snaga, kao vid "zaštite", a zapravo se radi o strategiji militarizacije i zastrašivanja. To se ogleda i u odustajanju mnogih mladih da učestvuju u nekim našim akcijama, pre svega u "Mirovnom biciklizmu – Beograd – Srebrenica 2015". Sve to govori o rasprostranjenosti klime nekažnjivosti u Srbiji koju nameću sadašnje vlasti. To potvrđuje i činjenica da nijedan od slučajeva napada na Žene u crnom nije rešen i pored kontinuiranih pritisaka koje vršimo. Uopšte uzev, položaj braniteljki ljudskih prava u Srbiji i dalje je izuzetno težak.

Koristeći se metodama revizionizma i relativizacije, žrtve su stavljene u drugi plan, a amnestirani su zločinci, što je kulminiralo događajima na i posle komemoracije u Potočarima 11.07.2015.

Atmosfera kreirana od strane vlasti značajno otežava svaki vid borbe za istinu i pravdu za žrtve ratova, građani i organizacije koji na tome insistiraju i ne uklapaju se u nametnute i dominantne "istine" o dešavanjima u ratnim sukobima, postaju "legitimna" meta za napade svih vrsta.

Otežavajuća okolnost je što međunarodna zajednica, a naročito Evropska Unija, koja se često javljala kao brana negativnim tendencijama u društvu, sada iz svojih, "viših" interesa, "okreće glavu" i ne insistira više na poštovanju prava i suočavanju sa prošlošću.

Neka od svedočenja aktivistkinja/aktivista ŽuC:

Tijana Mirković: Ja nisam bila ove godine u Srebrenici, ali imam ogroman strah od Aleksandra Vučića, koji ima sve veću moć. Imam utisak da šta god da pričam osim ako ne sedim ovde (ŽUC), kao da pričam zidovima koji me ne čuju. Ja imam mlađeg brata koji je bio van politike, koji je kada se desilo ovo, iako zna ko sam i šta radim, rekao: "pokušali su da mi ubiju Vučića". Meni je to toliko strašno, i ja ne mogu da sednem sa njim. To su ljudi sa kojima ja živim svaki dan. Oni žive sa mnom. Ja sa njima više ne mogu da komuniciram. Oni su toliko zaslepljeni njegovom politikom. On ima jako veliku moć. To su mladi ljudi koji iz dana u dan postaju njegove pristalice. Nikada nisam bila uplašena što živim u ovoj državi. Ali kada vidim da on utiče na meni bliske ljude, kao da se sve raspada. Drago mi je da postoji bilo kakva grupa ljudi koja razume i koja i dalje nije odustala da veruje u promene. Jer ako sada odustanemo gotovi smo.

26 <http://www.cenzolovka.rs/misljenja/ko-je-tabloidima-skinuo-brnjicu-ulicarski-govor-mrznje-na-naslovnim-stranama/>

27 <http://www.blic.rs/Vesti/Politika/573547/Ovo-je-tekst-rezolucije-o-Srebrenici-koja-ce-biti-na-Savetu-bezbednosti-UN>

28 Mirovni biciklizam, Srebrenica - debate po Srbiji, jun 2015.

29 <http://www.e-novine.com/srbija/vesti/122250-Spreene-dve-tribine-Srebrenici.html>

Alija: Bila sam srećna što sam učestvovala u tome, ali kada sam se vratila suočila sam se sa sebi bliskim ljudima i njihovim negativnim reakcijama. Stavila sam status na fejsbuku da je bolje da su Vučića gađali cvećem, nego kamenjem. Više bi ga bolelo. Drugarice moje su mi pisale beži u Bosnu, šta ćeš u srcu Srbije, u Beogradu. To me je povredilo i zbolelo. Imam drugaricu kojoj je otac Bošnjak iz Bosne, koja mi je rekla da je zgrožena zato što sam ja bila u Srebrenici. Osećam strah kao Bošnjakinja. Ja živim ovde osam devet godina. Sada mi je jako teško.

Jelana Marković: Moj utisak je da je toliko van fokusa istina. To mene jako boli. Pristajanje međunarodne zajednice na bilo kakvu retoriku. Naš rad je toliko izolovan od svega što su tokovi koji su iracionalni ali se realno događaju. Sve je svejedno. Nema napora da se dođe do istine. Nikada nisam osećala toliki jaz. Međunarodnoj zajednici je potpuno svejedno. To je dosta deprimirajuće i pogađa me. Situacija je jako kritična, jer je ovde socijalna patologija jako velika. Ljudi su u kritičnom stanju. Ljudi su izolovani u svom mehuru ludila. Ne znam koji je način da mi premostimo jaz prema njima.

Đorđo Balmazović: Oni misle da se zločin i zločin potiru, ali ne, to su dva zločina.

Tamara Spaić: Moje lično emocionalno osećanje je ta izolovanost koja je ova ideja o iskrenom pomirenju doživela i u građanskoj Srbiji, tokom obeležavanja dvadeset godina od genocida. Osećala sam neverovatnu izolovanost, ravnu onoj iz 1991.³⁰

